

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การปฏิรูประบบราชการ ศึกษาเฉพาะกรณี การปรับลดกำลังพลของ กองทัพอากาศ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ และการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร มี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์กร สายการบังคับบัญชาอันเนื่องมาจากการปฏิรูประบบราชการ เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการทำงานของทหารอากาศ ภายหลังจากการปฏิรูประบบราชการ เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของกองทัพอากาศ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูประบบราชการและบังเกิดผลต่อประเทศชาติ ผู้ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่สำคัญโดยนำเสนอ ดังต่อไปนี้

การปฏิรูประบบราชการโดยการปรับลดกำลังพล

จากการสัมภาษณ์ท่านเจ้ากรมกำลังพลทหารอากาศ พลอากาศตรี กฤษณะ นิมวัฒนา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การปฏิรูประบบราชการ แทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการเตรียมกำลังรบทางอากาศ เพราะกองทัพอากาศเน้นการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติการกิจโดยใช้บุคลากรน้อยแต่เน้นคุณภาพ”

การสัมภาษณ์ท่านเจ้ากรมกำลังพล ได้กล่าวต่อไปว่า “การปฏิรูประบบราชการ มีผลให้กองทัพอากาศปรับโครงสร้างใหม่ ลดสายบังคับบัญชา เน้นประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน แผนแม่บทการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2550 ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการพิจารณาจากกรรมการทุกระดับ และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภากลาโหม เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2549 เพื่อให้หน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหมและเหล่าทัพยึดถือปฏิบัติ โดยมีกรอบระยะเวลาการปฏิบัติตามแผนแม่บท กำหนดเป็นระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 - 2559 โดยแบ่งช่วงเวลาเป็นระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว มีสาระสำคัญ 2 เรื่องคือ การปรับปรุงโครงสร้าง และการปรับปรุงระบบงาน การปรับปรุงโครงสร้าง ได้แก่ การดำเนินการเรื่องการปรับโอนหน่วย การแปรสภาพหน่วย การรวมหน่วยที่มีภารกิจเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน การยุบหน่วย การปรับการจัดหน่วยให้เกิดประสิทธิภาพ และการจัดตั้งหน่วยเพื่อรองรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น การจัดส่วนราชการกระทรวงกลาโหม จึงประกอบด้วย 4 ส่วนคือ สำนักงานรัฐมนตรี ,

สำนักงานปลัดกระทรวง, กรมราชองครักษ์ และกองทัพไทย (ประกอบด้วย กองบัญชาการกองทัพไทย, ทบ., ทร. และ ทอ.)

การปรับปรุงระบบงาน ที่สำคัญได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงกำหนดให้งานด้านการศึกษาของทุกหน่วย อยู่ในความรับผิดชอบสายงานด้านกำลังพล
2. การแบ่งมอบความรับผิดชอบที่ชัดเจนในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนเรื่องการส่งกำลังบำรุงของกองทัพไทย
3. การถ่ายโอนกิจการสนับสนุนบางส่วนที่ไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจหลักเข้าสู่ระบบการจ้างเหมา หรือการจัดหน่วยงานรูปแบบพิเศษ
4. การกำหนดให้มีการบูรณาการแผนงานด้านการข่าว การพัฒนาประเทศช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ
5. การปรับจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ และประจำหน่วยให้เหมาะสม โดยให้มีการปรับลดกำลังพลร้อยละ 10 ภายในระยะเวลา 5-10 ปี
6. การกำหนดให้กองทัพจัดหาสิ่งอุปกรณ์จากแหล่งผลิตของหน่วยในสายอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศและพลังงานทหาร
7. การปรับปรุงระบบการควบคุมอำนาจการยุทธ และการฝึกศึกษา เพื่อให้กองทัพไทยมีขีดความสามารถในการปฏิบัติกรร่วม ได้ดียิ่งขึ้น
8. การปรับปรุงระบบงานการวิจัยและพัฒนาการทหาร เพื่อให้มีขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาที่สูงขึ้น ซึ่งจะเป็ผลทำให้ประหยัดงบประมาณในการจัดหาหรือซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศ
9. การจัดทำแผนแม่บทและมาตรฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อทำให้เกิดบูรณาการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน พัฒนาก้าวไปสู่ความเป็นกระทรวงกลาโหม อิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-defence

การปรับปรุงโครงสร้างกองทัพอากาศ

กองทัพอากาศซึ่งเป็นนิติบุคคล แม้จะไม่ใช้หน่วยบริการประชาชนโดยตรง แต่จากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงภัยคุกคามที่ต้องเตรียมและใช้กำลังอย่างเหมาะสม จึงต้องปรับปรุงโครงสร้างการจัดส่วนราชการให้สอดคล้องกับการปฏิบัติการใช้กำลัง หลักนิยมการใช้กำลังทางอากาศ คือ "รวมการควบคุมแยกการปฏิบัติ" ด้วยการจัดกลุ่มงานให้เกิดความสัมพันธ์ในการบริหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่าในเชิงภารกิจ มีขีดความสามารถที่

จะทำการรบในทุกระดับของสถานการณ์ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน

จากการพิจารณาการบริหารจัดการตามโครงสร้างการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ ปัจจุบัน มีสายการบังคับบัญชาหลายระดับ และมีภารกิจบางส่วนซ้ำซ้อน เกิดความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติ และใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการมาก จึงได้ดำเนินการทบทวนบทบาทและภารกิจของส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ เพื่อให้เป็นรูปแบบองค์กรที่ทันสมัย โดยปรับปรุงโครงสร้างการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศใหม่ จัดแบ่งกลุ่มงาน ออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนบัญชาการ ส่วนกำลังรบ ส่วนส่งกำลังบำรุง ส่วนการศึกษา และส่วนกิจการพิเศษ แต่มีการปรับปรุงสาระสำคัญ ภายในให้สอดคล้องกับเงื่อนไขดังกล่าว ดังนี้

ส่วนบัญชาการ การจัดส่วนราชการมี 2 ลักษณะ คือ ส่วนราชการที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศ และส่วนราชการที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกให้กับผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีความสัมพันธ์หรือคล้ายคลึงกับต่างเหล่าทัพ หน่วยเหนือ หน่วยราชการอื่นๆ ภาคเอกชน และประชาชน มีการปรับปรุงโครงสร้างภายในเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ส่วนกำลังรบ การจัดส่วนราชการจัดภายใต้การบริหารงานให้มีเอกภาพในการเตรียมความพร้อมของกำลังทางอากาศ กำลังภาคพื้น และระบบควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ ให้ดำรงและเพิ่มพูนขีดความสามารถในการปฏิบัติการในระดับยุทธการ และระดับยุทธวิธีให้สอดคล้องต่อหลักนิยม คุณลักษณะและธรรมชาติของกำลังทางอากาศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปรับปรุงโครงสร้างที่สำคัญ โดยปรับยุบกองบัญชาการยุทธทางอากาศ และกองพลบิน เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติ มีเอกภาพในการปฏิบัติและจัดหน่วยกำลังทางอากาศ หน่วยกำลังภาคพื้น และหน่วยควบคุมระบบการปฏิบัติทางอากาศ เป็นส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ ในลักษณะแนวระนาบที่กว้างขึ้นโดยมีระบบบัญชาการและควบคุมเป็นกลไกเชื่อมโยง

ส่วนส่งกำลังบำรุง การจัดส่วนราชการให้สามารถบริหารจัดการงาน หลายสาขาของกิจกรรมสายส่งกำลังบำรุงโดยยึดวัตถุประสงค์ด้านผลิตผล ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงาน ตอบสนองความเร่งด่วนทางยุทธการทั้งภายในและระหว่างประเทศ และดำเนินการกิจกรรมร่วมทั้งภายในกองทัพอากาศ เหล่าทัพ หน่วยงานราชการภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีการปรับปรุงโครงสร้างที่สำคัญ โดยปรับยุบกองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติให้มีสายการบังคับบัญชาที่สั้น และมีเอกภาพในการปฏิบัติ และจัดหน่วยงานส่งกำลัง ซ่อมบำรุงอากาศยาน ซ่อมสร้างบริภัณฑ์ และแพทย์ทหาร เป็นส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ

ส่วนการศึกษา การจัดส่วนราชการให้สามารถมีเอกภาพในการจัดการองค์ความรู้ การกำหนดทิศทางการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีความสอดคล้องระหว่างหน่วยงานการศึกษา

สามารถประสานร่วมมือ พัฒนากับหน่วยงานการศึกษาในระดับภาครัฐ และเอกชน ได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ มีการปรับปรุงโครงสร้างที่สำคัญ โดยยุบ กองบัญชาการฝึกศึกษา ทหารอากาศ และสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติมีสายการบังคับบัญชาที่สั้น มีเอกภาพในการปฏิบัติ และจัดหน่วยการศึกษาขั้นต้นและขั้นปลายของข้าราชการ การผลิตบุคลากรหลักของกองทัพอากาศ เป็นส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ

ส่วนกิจการพิเศษ จัดกลุ่มหน่วยงานที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษตามธรรมชาติของหน่วย ซึ่งมีความเกี่ยวข้อง และปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยให้หน่วยมีเอกภาพในการบริหารจัดการ พัฒนาประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง และมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน

การปรับปรุง โครงสร้างกองทัพอากาศที่ชัดเจน คือ

1. การปรับยุบกองบัญชาการยุทธทางอากาศ และกองพลบินที่ 1-4 เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักนิยม คุณลักษณะ และธรรมชาติของกำลังทางอากาศ ให้มีสายบังคับบัญชาที่สั้น มีเอกภาพ โดยปรับการจัดกองบินทั้งหมด โรงเรียนการบิน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน และ กรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ เป็นส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ

2. การปรับยุบกองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ และกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ

ส่วนในเรื่องการปรับปรุงอัตรากำลังพล ได้พิจารณาให้สอดคล้องกับโครงสร้าง กำลังรบและโครงสร้างการจัดส่วนราชการ ตามภารกิจและระบบบริหารจัดการกำลังพลแนวใหม่ที่มีความสำคัญและจำเป็น โดยแบ่งเป็นกลุ่มภารกิจหลัก ภารกิจรอง และภารกิจสนับสนุน เพื่อให้มีอัตรากำลังพลประเภทต่างๆ ที่เหมาะสม และมีการบริหารจัดการที่ทันสมัยสอดคล้องกับการปรับปรุงระบบราชการ โดยยึดถือเป้าหมายและมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก โดยกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ เป็น 3 ระยะ คือระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ดังนี้

- **ระยะสั้น ปี 50 – 51** เริ่มถ่ายโอนภารกิจงานสนับสนุนบางส่วนที่ไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจหลัก และกำหนดอัตรากำลังพลเพื่อเตรียมรองรับสถานะภาพข้าราชการออกเป็นอัตราทหาร อัตราราชการพลเรือนกลาโหม และอัตราพนักงานราชการ

- **ระยะกลาง ปี 50 – 54** ถ่ายโอนภารกิจงานสนับสนุนสู่ระบบจ้างเหมาเริ่มแปรกิจการที่ไม่ใช่ภารกิจหลักเป็นหน่วยงานรูปแบบพิเศษ รวมทั้งเริ่มปฏิรูปกำลังพลเข้าสู่ระบบอัตราทหาร อัตราราชการพลเรือนกลาโหม และอัตราพนักงานราชการ

- **ระยะยาว ปี 50 – 59** พิจารณาเปลี่ยนแปลงระบบกำลังพล พิจารณายุบรวมส่วนราชการที่ได้ถ่ายโอนภารกิจ และดำเนินการจัดส่วนราชการใหม่ให้เสร็จสมบูรณ์ จากการดำเนินงานปรับปรุงโครงสร้างการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศใหม่ ยังจะต้องดำเนินการในรายละเอียดเกี่ยวกับการ

บริหารจัดการด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การปฏิบัติเกิดความสมบูรณ์และผลจากการปรับปรุงครั้งนี้จะทำให้กองทัพอากาศมีโครงสร้างที่เหมาะสมเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติ ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการปฏิบัติการกิจโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน สามารถตอบสนองภารกิจได้ทั้งยามปกติ และยามสงคราม ตลอดจนตอบสนองตามโครงการตามพระราชดำริ และภารกิจที่ได้รับมอบจากรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ท่านเจ้ากรมได้กล่าวต่อไปว่า “ปัจจุบัน ทอ.ได้ดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพกำลังพล โดยจัดให้มีการทดสอบทั้งความรู้ด้านภาษาและคอมพิวเตอร์ โดยผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์จะได้รับการอบรมเพิ่มเติม”

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปรับลดกำลังพลนั้นท่านเจ้ากรมได้ให้สัมภาษณ์ต่อว่า

“การโยกย้ายประจำปีอาจจะมีควมล่าช้าบ้าง เพราะต้องรออัตราใหม่ (อัตรา ทอ. 52) ให้เสร็จเรียบร้อยก่อน และในบางส่วนราชการอาจต้องมีการปรับบ้างเพื่อความเหมาะสม เช่น เพิ่มหรือลด โดยผ่านการพิจารณาจากกรมยุทธการทหารอากาศ (ยก.ทอ.)”

ส่วนการบังคับบัญชาในการรบนั้น ท่านเจ้ากรมได้กล่าวต่อไปว่าถึงผลกระทบจากการปฏิรูประบบราชการ

“C4I คือ การควบคุมและสั่งการเป็นไปด้วยความรวดเร็วและคล่องตัวขึ้น เนื่องจากมีสายการบังคับบัญชาที่สั้นลง เป็นไปตามหลักนิยมของกองทัพอากาศ รวมการควบคุมแยกการปฏิบัติ”

“แม้ว่ากำลังทางอากาศจะมีขีดความสามารถสูงกว่ากำลังประเภทอื่นก็ตาม แต่ก็มีขีดจำกัดเนื่องจากมีราคาแพง การจัดซื้อจัดหา ทำได้ยาก ใช้เวลานาน อีกทั้งการใช้งานมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นการใช้งำลังทางอากาศ จึงต้องพิจารณาใช้อย่างคุ้มค่า โดยอาศัยการมีระบบบัญชาการและควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยระบบตรวจจับสัญญาณ (Sensors) ระบบแสดงข้อมูลที่ทำให้สามารถหยั่งรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ Situation Awareness ที่ทันสมัย เพียงพอ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ภายใต้ขีดจำกัดของ “ เวลา “ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วเช่นปัจจุบัน รวมทั้งระบบติดต่อสื่อสารที่ทำให้สามารถสั่งการไปยังหน่วยปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ใช้เวลาน้อยที่สุด ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือ Real Time ซึ่งเมื่อประกอบกับการใช้คุณลักษณะพิเศษของกำลังทางอากาศ ในด้านความเร็วและความอ่อนตัวแล้ว จึงเอื้ออำนวยให้สามารถใช้งำลังที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้ในลักษณะของการมีกำลังน้อยเหมือนทวีกำลัง หรือ Force Multiplier “

“กองทัพอากาศ ได้เห็นความสำคัญของการที่ต้องมีระบบบัญชาการและควบคุมซึ่งประกอบด้วย ระบบตรวจจับสัญญาณ (Sensors) ระบบแสดงข้อมูล และระบบติดต่อสื่อสารที่มี

ประสิทธิภาพเป็นอย่างดี และโดย ที่กองทัพอากาศเป็นหน่วยงานหลัก ที่รับผิดชอบระบบป้องกันภัยทางอากาศ โดยรวมของประเทศ จึงได้จัดทำ โครงการพัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพอากาศ หรือ *Royal Thai Air Defense* หรือเรียกสั้น ๆ ว่าโครงการ RTADS เริ่มโครงการในปี 2527 ประกอบด้วย การพัฒนา เครือข่ายระบบเรดาร์แจ้งเตือนภัยทางอากาศ ระบบสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งระบบข้อมูลข่าวสารทางการรบ เพื่อเสริมสร้างระบบป้องกันภัยทางอากาศของประเทศให้สามารถตรวจจับเป้าหมายทางอากาศได้ครอบคลุมพื้นที่รอบประเทศ เสริมสร้างระบบบัญชาการ และควบคุมการใช้กำลังทางอากาศ ให้มีความพร้อมทั้งเชิงรุก และเชิงรับ ประสานการปฏิบัติการร่วมและผสมกับเหล่าทัพต่าง ๆ ตลอดจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบิน โดยแบ่งการจัดทำโครงการเป็น 3 ระยะ ได้แก่

- ระยะที่ 1 พื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
- ระยะที่ 2 พื้นที่ด้านตะวันตก ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- ระยะที่ 3 พื้นที่ภาคใต้

ระยะที่ 1 ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อปี 2533 ระยะที่ 3 เมื่อปี 2543 ส่วนระยะที่ 2 ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก มีปัญหา ด้านงบประมาณ จึงทำให้ระบบป้องกันภัยทางอากาศของประเทศ ยังมีจุดอ่อนบริเวณพื้นที่ด้านตะวันตก

กองทัพอากาศเห็นว่า การจัดทำโครงการ RTADS ให้มีความสมบูรณ์ นับเป็นความจำเป็นเร่งด่วน ต่อความมั่นคงของชาติ เป็นอย่างมาก เพราะมีผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันภัยทางอากาศโดยรวมของประเทศ รวมถึงระบบบัญชาการ และควบคุม ของกองทัพอากาศด้วย ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้เคยเข้าชมระบบบัญชาการและควบคุมของกองทัพอากาศ ที่ศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพอากาศ ในกรณีอพยพชาวไทยจากสนามบิน โปเชนตง ประเทศกัมพูชา และเห็นถึงประสิทธิภาพในการส่งใช้กำลังทางอากาศ รวมทั้งการปฏิบัติการทางอากาศมาแล้ว อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ครั้งนี้นำมาซึ่งการตื่นตัวทางด้านตะวันออก ของประเทศ หากเหตุการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้นทางด้านตะวันตก ของประเทศแล้ว ย่อมจะมีขีดจำกัด ในการเฝ้าติดตามการปฏิบัติการทางอากาศ เนื่องจากระบบเรดาร์ ยังครอบคลุมไม่ถึง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดทำโครงการ RTADS ให้มีความสมบูรณ์โดยเร็วที่สุด ทั้งนี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ ด้านความมั่นคงแล้ว ยังสามารถใช้เอื้อประโยชน์ด้านการบินพาณิชย์ของประเทศด้วย แต่เนื่องจาก งบประมาณที่ต้องใช้ในการจัดทำ มีจำนวนสูงถึง 4,000 ล้านบาท การที่จะใช้งบประมาณของกองทัพอากาศ ซึ่งแต่ละปีได้รับจำนวนน้อยอยู่แล้ว มาดำเนินการ จึงมีความเป็นไปได้ยาก หากรัฐบาลจะพิจารณาสนับสนุน งบประมาณประจำปีเพิ่มเติมให้กับกองทัพอากาศเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ ก็จะทำให้ความสำเร็จของโครงการมีสูงขึ้น”

การปฏิรูประบบราชการส่งผลต่อระบบส่งกำลังและซ่อมบำรุง หลายปีมาแล้ว กองทัพอากาศได้พยายามนำระบบส่งกำลังบำรุงอัตโนมัติมาใช้บริหารงานด้านพัสดุ อะไหล่ และการซ่อมบำรุง โดยการเชื่อมต่อบริการเก็บ การเบิกจ่ายด้วยระบบอัตโนมัติ ทำให้ทราบ สถานภาพและวางแผนการใช้งานได้อย่างถูกต้อง แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้การส่งกำลังและซ่อมบำรุงมีประสิทธิภาพทันต่อความต้องการใช้งานได้

เนื่องจากยังมีขีดจำกัด และปัจจัยหลายอย่าง ที่เป็นอุปสรรค เช่น ระเบียบการจัดซื้อ จัดหา มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ไม่อ่อนตัว มีอากาศยานหลายแบบที่ยากต่อการซ่อมบำรุง ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นต้น ดังนั้นตามแนวทางการพัฒนากองทัพอากาศในช่วง 10 ปี หลังจากปฏิรูประบบราชการ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่

- **ระยะสั้น (1-5 ปี)** พิจารณาให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เข้ามารองรับงานด้าน สาธารณูปโภค พื้นฐานงานเกี่ยวกับอุปกรณ์สำนักงาน งานซ่อมอากาศยานและยุทโธปกรณ์บาง ประเภทในลักษณะ Contract Maintenance

- **ระยะปานกลาง (6-10 ปี)** พิจารณาสับสนุนให้ภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ จัดตั้ง บริษัท หรือหน่วยงาน เพื่อทำการซ่อมบำรุงอากาศยานในลักษณะศูนย์ซ่อม โดยในเบื้องต้น กองทัพอากาศจะสนับสนุนสถานที่ และอุปกรณ์ ที่ใช้ในการซ่อมบำรุง ในระดับโรงงาน รวมทั้ง เจ้าหน้าที่เทคนิค เพื่อให้บริษัทหรือหน่วยงาน ที่จัดตั้งขึ้นมีขีดความสามารถ ในการซ่อมบำรุง อากาศยานของกองทัพไทยได้ทั้งหมด ก่อนขยายขีดความสามารถไปสู่การเป็นศูนย์ซ่อมอากาศยาน ในภูมิภาค ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริม ให้ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมการบินเกิดขึ้นแล้ว ยังทำ ให้กองทัพอากาศ มีแหล่งงาน รองรับ การปรับลดกำลังพล อีกด้วย

ที่ผ่านมาการดำเนินการในระยะสั้น สามารถโอนงานบางประเภทให้กับภาครัฐหรือเอกชนไป ดำเนินการได้ตามที่กำหนด ทำให้งาน มีประสิทธิภาพขึ้น เกิดความประหยัด และยังสามารถปรับ ลด หน่วยงานบางหน่วยลงได้ ซึ่งกองทัพอากาศจะขยายผลการดำเนินการต่อไป

ส่วนในระยะปานกลาง ยังติดขัดด้านกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ ไม่เปิดกว้างใน การร่วมทุนกับภาคเอกชน ซึ่งกองทัพอากาศ เห็นว่า การพิจารณาสับสนุนให้ภาคเอกชนและ รัฐวิสาหกิจ จัดตั้งบริษัท หรือหน่วยงาน เพื่อทำการซ่อมบำรุงอากาศยาน ในลักษณะศูนย์ซ่อม นั้น จะเป็นก้าวที่สำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นศูนย์ซ่อมอากาศยานในภูมิภาค ซึ่งจะนารายได้มหาศาลเข้าสู่ ประเทศ จึงสมควรดำเนินการในระดับรัฐบาล โดยมีการกำหนดเจ้าภาพที่ชัดเจน ซึ่งกองทัพอากาศ พร้อมทั้งจะเป็นหน่วยกลาง สำหรับการดำเนินการ ในเรื่องนี้

ส่วนความพร้อมรบ ท่านเจ้ากรมได้กล่าวต่อไปว่า

“การปฏิรูประบบราชการ ไม่มีผลกระทบต่อความพร้อมรบ เนื่องจาก ทอ. ได้มีการกำหนดความต้องการขั้นต่ำในการปฏิบัติการกิจของเครื่องบิน (FMC) ไว้อย่างชัดเจนแล้ว การปฏิรูปไม่ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างใด เช่นเดียวกับการฝึกบินของนักบินต้องบินให้ได้ตามที่กำหนดในแต่ละวงรอบการฝึก ทุกๆ 6 เดือน โดยแตกต่างกันไปตามความชำนาญ เช่น นักบินใหม่ที่มีชั่วโมงการบินน้อย จะมีชั่วโมงอนุมัติในการฝึกบินในรอบ 6 เดือนที่มาก เพื่อให้เกิดความชำนาญ ส่วนนักบินที่มีชั่วโมงและประสบการณ์การบินสูง จะมีชั่วโมงอนุมัติในการฝึกบินในรอบ 6 เดือนน้อยกว่าแต่เพียงพอต่อการรักษาสภาพความพร้อมรบ โดยมีการตรวจสอบมาตรฐานการบินที่เข้มงวดจากส่วนกลาง (กองตรวจสอบมาตรฐานการบิน)”

จากการสัมภาษณ์ นาวาอากาศเอกประกาศิต เจริญยิ่ง รองผู้อำนวยการกองแผนและนโยบาย กรมกำลังพลทหารอากาศ กองทัพอากาศ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การปรับลดกำลังพลทำให้สายการบังคับบัญชาสั้นลง เช่น โรงเรียนนายเรืออากาศเดิมขึ้นตรงกับกรมยุทธศึกษา แต่เมื่อปรับสายการบังคับบัญชาให้สั้น ขึ้นตรงกับสำนักผู้บัญชาการกองทัพอากาศโดยตรง ” นาวาเอกประกาศิตกล่าวต่อไปว่า กรมอิเลคทรอนิกส์ และกรมสื่อสาร อดีตเป็นสองกรม เมื่อมีการปรับลดกำลังพล ได้มีการยุบรวมกรมอิเลคทรอนิกส์กับกรมสื่อสาร ซึ่งการปรับเป็นสิ่งดี ลดค่าใช้จ่ายของกองทัพ

ส่วนปัญหาจากการปฏิรูประบบราชการ นาวาอากาศเอก ประกาศิต กล่าวว่า “ปัญหาไม่มีเพราะกองทัพอากาศได้แก้ปัญหา ในเรื่องเทคนิคนั้น จะใช้สัญญาจ้างเป็นรายปี จ้างช่างเทคนิคเข้ามาดูแลแทน อดีตใช้นายทหารกองทัพอากาศ ปัจจุบันก็จ้าง พนักงานภายนอก ” นาวาเอกประกาศิตกล่าวต่อไปว่า “ปัจจุบันกองทัพอากาศมีนายทหารชั้นประทวนกองทัพอากาศต้องมีประมาณ 20,000 คน ทุกวันนี้มีนายทหารชั้นประทวนประมาณ 18,000 คน ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กองทัพอากาศต้องการ

ทุกวันนี้การรับนักเรียนจ่าอากาศก็รับเหมือนเดิม จะมีลดลงเฉพาะ โรงเรียนนายเรืออากาศปีนี้รับ 80 คน อดีตรับ 100-150 คน นาวาเอกประกาศิตกล่าวต่อไปอีก “เรื่องนักบินนั้นลาออกไปประกอบอาชีพนักบินของสายการบินพาณิชย์ เมื่อ 2-3 ปีก่อนลาออกเยอะ ปัจจุบันไม่ค่อยมีแล้ว เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจ ความไม่แน่นอนในอาชีพ สายการบินขาดทุนปิดกิจการก็หลายสายการบินเลยไม่ค่อยมีนักบินลาออก”

นาวาเอกประกาศิต กล่าวเพิ่มเติมว่า ส่วนปัญหาจากการปฏิรูประบบราชการ ที่ยังไม่เกิดแต่น่าจะเป็นปัญหาสำคัญได้แก่ การส่งกำลังบำรุงของกองทัพ เมื่อมีการยุบหน่วย จะทำให้ลำบากในการส่งกำลังบำรุง โดยเฉพาะอะไหล่ของเครื่องบิน เพราะกองทัพอากาศมีหลายกองบินเมื่อยุบหน่วยมาไว้ส่วนกลาง ก็ต้องบริหารจัดการอะไหล่ของเครื่องบินเป็นรวมศูนย์ ซึ่งฐานบินที่ตาคีลี อุบลราชธานี เชียงใหม่ มีความจำเป็นต้องใช้อะไหล่ในการซ่อมบำรุงตามระยะเวลา ” นาวาเอก

ประกาศิตกล่าวต่อไปว่า “ถ้าเกิดสงครามจริงส่วนนี้น่าจะเป็นปัญหาใหญ่ของกองทัพแต่เมื่อเหตุการณ์ยังไม่เกิด ทุกคนก็ไม่มีใครรู้”

สำหรับการบริหารบุคคลนั้น นาวาเอกประกาศิต กล่าวว่า “การปฏิรูประบบราชการทำให้สายการบังคับบัญชาสั้นลง งานบุคคลก็ยังเหมือนเดิม ไม่มีการกระจาย ต้องพิจารณาจากกส่วนกลาง ส่วนการบังคับบัญชาก็เป็นการรวมศูนย์อำนาจเหมือนเดิม”

จากการสัมภาษณ์ พันจ่าอากาศเอกสถาพร สุดี จากกองพันทหารต่อสู้อากาศยาน 2 รักษาพระองค์ฯ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน กองบัญชาการยุทธทางอากาศ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การปฏิรูประบบราชการเป็นสิ่งดี แต่ขณะเดียวกันก็จะเพิ่มงานให้กับกำลังพลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มากขึ้น ซึ่งกองทัพอากาศจะต้องหาวิธี เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานให้กับกำลังพลที่เหลือในทางเป็นจริงแล้ว กองทัพอากาศ เป็นหน่วยงานที่ใช้ระบบบาลานซ์สกอล์การ์ด ประเมินประสิทธิภาพของกำลังพล ในความเป็นจริงแล้ว แรงจูงใจ การปูนบำเหน็จเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศ โดยใช้ระบบ บาลานซ์สกอล์การ์ด ยังไม่ค่อยได้ผล ดีแต่ในทางทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติแล้ว ยังมีระบบอุปถัมภ์ ผักชีโรยหน้า เพื่อเอาผลงานอยู่ทำให้ เจ้าหน้าที่ที่ตั้งใจทำงาน เมื่อไม่ได้ปูนบำเหน็จก็จะหมดขวัญและกำลังใจ”

พันจ่าอากาศเอกสถาพร สุดี กล่าวต่อไปว่า “เนื่องด้วยประเทศเราไม่มีระบบปลดถ่ายกำลังพลเหมือนกับประเทศที่มีพื้นฐานต่างๆพร้อมแล้วทั้งระบบ เช่น ประเทศพัฒนาต่างๆ ที่ลาออกไปก็สามารถได้งานทำทันที เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการหารายได้เข้าประเทศและหมุนใช้ให้เกิดงาน เป็นวัฏจักรทุนนิยมของเราทำได้ลำบากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วมาก” จากการสัมภาษณ์นายทหารอากาศขอสงวนนาม กล่าวว่า “สำหรับนายทหารรุ่นก่อนๆ หน้า (นตท. 42 ลงมาจนถึง 30) หากไม่ชวนขวยแข่งขันกันสร้างผลงานเมื่ออายุมากเข้าการเลื่อนไหลจะเป็นไปได้ยากเมื่อยศสูงขึ้นเพราะอัตราनावอากาศโทขึ้นไป (เทียบเท่าข้าราชการพลเรือน ซี 7) มีน้อยลง ถ้าเอาดีไม่ได้ หรือขาดความมุ่งมั่นก็จะไม่สามารถเลื่อนชั้นยศให้สูงกว่านี้ได้”

บางทีผมต้องหาช่องทางทำมาหากินอย่างอื่นไว้บ้าง เพราะอีกมุมมองหนึ่ง อาชีพทหาร ก็ไม่ต่างอะไรกับอาชีพอื่น ๆ มากนัก ยกเว้นเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นทหาร ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่นำภาคภูมิใจแห่งตน มากน้อยต่างกันไป”

“การลดกำลังพลทำให้ขณะนี้สภาพการณ์ความเร็วแห่งการเลื่อนไหลของชั้นยศนาวาอากาศโทเป็นนาวาอากาศเอกเริ่มติดขัด การครองยศนาวาอากาศโท คงยาวนานขึ้น คงต้องรออีก 10 ปี (2559 เป็นต้นไป) นตท.รุ่น 17, 18 , คงจะเริ่มเกษียณ (หากไม่เปลี่ยนอายุจาก 60 เหลือ 55ปี) เป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น ใครทนรอไม่ไหว คงต้องหาอาชีพใหม่”

จากแนวคิดการปฏิรูประบบราชการ โดยการลดกำลังพลใช้ทำให้กองทัพไทยใช้โอกาสนี้ปรับเปลี่ยนตนเอง(กองทัพ) ขนานใหญ่ ถึงขั้นที่เรียกว่า “ปฏิรูป” เลยทีเดียว เพื่อให้กองทัพสามารถก้าวพ้นจากปัญหามากมายที่ไม่ได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงอย่างเป็นรูปธรรมมาเป็นเวลานาน ทั้งปัญหาด้านโครงสร้างกองทัพที่ใหญ่โตเกินความจำเป็น ต่างคนต่างอยู่ ไม่ว่าจะเป็น กลาโหม บก.ทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ปัญหาด้านระบบการจัดการกำลังพล ที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งโยกย้าย ปัญหาด้านระบบการจัดการกองทัพที่ล้าสมัยแบบรวมศูนย์ และที่สำคัญคือปัญหาความโปร่งใสที่ต้องแก้ไขทั้งระบบ รวมทั้งปัญหาการดำรงชีพอย่างมีเกียรติตามอัตภาพ “โดยเฉพาะกำลังพลชั้นผู้น้อย” ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญยิ่งนั้น กำลังถูกคลื่นคลอนอย่างรุนแรงจากผลกระทบทางเศรษฐกิจเฉกเช่นประชาชนทั่วไป

จากการวิจัยครั้งนี้การปรับลดกำลังพลโดยการปรับลดกำลังพล สามารถสรุปความเห็นของข้าราชการทหารกองทัพอากาศได้ว่า การปรับลดกำลังพลเมื่อ 2-3 ปีก่อนหน้านั้นมีการลาออกของนักบินกองทัพพอสสมควร ข้าราชการทหารบางส่วนที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะนักบินบางส่วนได้ลาออกเพื่อไปทำงานเป็นนักบินพาณิชย์ ส่วนทหารหน่วยอื่นเมื่อประสบกับระบบอุปถัมภ์ การใช้เส้นสาย ไม่ได้รับปูนบำเหน็จก็จะขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้การทำงานไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ข้าราชการทหารอากาศบางส่วนยังยึดติดกับวัฒนธรรมทหารและกรอบความคิดดั้งเดิม คือการบังคับบัญชาเข้มงวดทำให้ทหารชั้นผู้น้อยไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือแล้วแต่นายสั่ง โดยเฉพาะทหารชั้นผู้น้อย

จากการสัมภาษณ์ “พันจ่าอากาศเอกสุพจน์ พงศ์ปวนอยู่ กองพันทหารอากาศโยธิน2 รักษาพระองค์ฯ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ” ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การทำงานในปัจจุบันนี้ มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และมุ่งทำงานเพื่อเอาใจนายเพื่อจะได้รับการตอบแทนเป็นตำแหน่งและเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการวิ่งเต้น เพื่อไปอยู่ที่ดี ๆ ทำให้ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานลดลง รวมถึงการลดกำลังพลได้ส่งผลกระทบในการปฏิบัติงานบางส่วน” พันจ่าอากาศเอกสุพจน์ พงศ์ ปวน กล่าวต่อไปว่า “ทุกวันนี้ข้าราชการทหารที่ประจำการจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้น การปฏิรูประบบราชการก็ดี แต่งานบางอย่างก็เพิ่มขึ้น”